

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ LEZÁRÁSA – A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS

A béketeremtés nehézségei

„Ez nem béke, csupán fegyverszünet 20 évre” (Foch marsall)

- Előzmények:
- 1919. január 18-án sor került a versailles-i békekonferencia megnyitására
- a győztes államok képviselő: a Négy Nagy -
- Georges Clemenceau (Franciaország)
- David Lloyd George (Nagy-Britannia)
- Woodrow Wilson (Egyesült Államok)
- Vittorio Emanuele Orlando (Olaszország)

Problémák:

- Németország: túlságosan veszélyes nagyhatalom ⇒ FRO. Meg akarja fosztani erejétől
- az Osztrák-Magyar Monarchia - felbomlott –utódállamai között ellentétek
- Franciaország: bosszúvágy + félelem NO-tól – szövetséges államokat akar-Kisantant + Lengyelország
- Cél: francia nagyhatalmi befolyás megteremtése (NO. ellenében) + a szövetséges államok megakadályozzák a bolsevizmus terjedését

Az elvek és a gyakorlat

- Wilsoni alapelvek: szabad kereskedelem, nyílt szerződések, stb.
- A legfontosabb – a nemzetek önrendelkezési joga
- Megvalósítása nehéz – szempontok: etnikai, gazdasági, stratégiai, történelmi, földrajzi, hatalmi
- A vesztesekre kirótt terhek:
- Jótétel fizetése (összegét később állapították meg)
- Flotta és légielő leszerelése, korlátozott katonai erő, általános hadkötelezettség eltörlése
- Minden békeszerződés tartalmazza:
- Kisebbségvédelmi szerződések – a teljes jogegyenlőség biztosítása minden állampolgár számára

A Versailles-Washingtoni békerendszer

A NÉPSZÖVETSÉG

- 1919. Versailles: a párizsi békekonferencia előírta Nemzetek Szövetsége létrehozását – kezdeményező: Wilson – az egyezségokmányt beiktatták valamennyi békeszerződésbe: „Magas Szerződő Felek avégből, hogy a békét és biztonságot előmozdítsák ...kötelezettséget vállalnak a háború elkerülésére, ...nyílt becsületes nemzetközi összeköttetést tartanak fenn...”
- cél: a nemzetközi konfliktusok békés rendezése

A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS

A BÉKESZERZŐDÉS ALÁÍRÁSA

- Magyar delegáció: vezetője: gróf Apponyi Albert, tagja gróf Teleki Pál – földrajztudós – vörös térkép
- Etnikai, történelmi, geográfiai, közlekedési érvek: a történelmi MO egysége mellett
- Szóban és írásban is kifejtették a véleményüket:
- De: a delegáció érveit a győztesek nem hallgatták meg Lloyd George kérdést intézett Apponyihoz, amelyben a magyar többségű területek elhelyezkedése iránt érdeklődött – Apponyi a vörös térkép bemutatásával válaszolt.)
- szigorú értelemben vett tárgyalás nem folyt: az Antant képviselői fogadták a magyar küldöttséget, és egyszerűen közölték vele a feltételeket. Ezután átvették a magyar álláspontot tartalmazó dokumentumokat, majd pár nap múlva - lényegében anélkül, hogy figyelembe vették volna a magyar érveket - közölték a döntést.

- Apponyi javaslata: népszavazás az elcsatolandó területeken – a wilsoni önrendelkezésre hivatkozva
- Lloyd George kérdést intézett Apponyihoz, amelyben a magyar többségű területek elhelyezkedése iránt érdeklődött – Apponyi a vörös térkép bemutatásával válaszolt
- de: népszavazás csak egy helyen:
- Népszavazás: Sopron – 1921. december – ezzel Sopron a „leghűségesebb város” címet érdemelte ki
- Utódállamok: szándékosan túlzó igényekkel léptek fel, így a trianoni határok „kompromisszumosnak” tűntek
- A magyar tárgyalási stratégia sem volt kompromisszumkész: a teljes integritást célozta, ahelyett, hogy a magyar lakosságú határmenti területek megtartására törekedett volna – ám valószínűleg ezt sem vették volna figyelembe
- 1920. június 4. Versailles: Nagy-Trianon kastély - aláírás

TERÜLETI - ETNIKAI VONATKOZÁSOK

- Magyarország területe: 283 000 – 93 000 km-re csökkent
- az ország 2/3-át elveszik, tőlünk veszik el a legtöbb területet
- Népeség: 18.2 mill – 7.6 mill-ra csökkent
- 3.3 mill magyar került idegen fennhatóság alá, ennek közel fele zárt tömbökben a határ mellett élt: az elcsatolt magyar népeség fele, színmagyar területekkel közvetlenül a trianoni határ túloldalára került
- az elcsatolt területeken ma is nagy számban élnek magyarok.
- Elcsatolás: Felvidék, Kárpátalja, Csallóköz, Erdély, Partium, Szerémség, Bánát, Bácska, Bánság

- Erdély és jelentős területek Magyarország keleti részéből (az ún. Partium) valamint a Bánság keleti része, az Alföld egy része Romániához került;
- a Felvidék, a Csallóköz (A Csallóköz a Dunától északra, a mai Szlovákia délnyugati részén terül el – színmagyar terület) és Kárpátalja Csehszlovákiához került;
- a Szerémség, Bácska és a Bánság nyugati része, valamint a Muraköz az újonnan alakult Szerb–Horvát–Szlovén Királyság (későbbi neve Jugoszlávia) része lett;
- nyugaton egy sáv, a Felsőőrvidék Ausztriához került, ahol később Burgenland néven önálló tartományt hoztak létre
- A szerződéssel a Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz került az 1102 óta a magyar korona fennhatósága alá tartozó Horvátország is. Fiume (mai neve Rijeka) rövid önállóság után Olaszországhoz került
- Utódállamok célja: homogén nemzetállam kialakítása – de: ezek soknemzetiségű államok, tehát az etnikai problémákat a Párizs környéki békék sem oldották meg!!!
- Az utódállamokba került magyarok helyzete bizonytalan, atrocitások
- Az elcsatolt területeken az új rezsimek megbízhatatlannak tartották a korábbi, többnyire magyar nemzetiségű értelmiségi, hivatalnoki réteget, és sokukat elbocsátották
- Köv.: kábé 400 000 magyar bevándorlása az utódállamokból
- Magyarország: nemzetállam – lakói 92%-ban magyarok

A BÉKE GAZDASÁGI HATÁSAI

- Gazdasági kapcsolatok szétszakítása
- Nyersanyagforrások elvesztése
- Ugyanakkor: a korábbi országra méretezett ipari kapacitás – főleg: Budapest
- Budapest: az egész ország a vonzáskörzetébe került – köv.: egészségtelen településszerkezet.
- Határmenti városok: sok elveszítette a vonzáskörzetét ⇒ köv.: fejlődésképtelen településsé váltak (pl.: borsodi szénmedence MO-n maradt, de a vasérc Csehszlovákiához került)
- Vasúthálózat: nagy része az utódállamokhoz került ⇒ köv.: bonyolult az egyes országrészek között a vasúti kapcsolat
- Vasútvonalak: a határ meghúzásában is szerepet játszottak: az összes az új határral párhuzamos út és vasút a határ túloldalára került (főleg katonai okokból)
(pl.: Szatmárnémeti-Nagyvárad – Arad vonal a vasút miatt került Romániához.)
- Árvízvédelem: mivel a folyók felső szakaszait elcsatolták, csak együttműködéssel lehetett volna megoldani az alsó szakaszokon jelentkező gondokat)
- Egységes birodalmi piac szétesése: a gazdasági széttagoltság az egész téréség fejlődését visszavetette
- Megszűnt: a piac, a tőke és a munkaerő szabad áramlása
- Utódállamok: önálló gazdasági egységek létrehozására törekedtek – elzárkózó gazdaságpolitika
- Ezt fokozza: a politikai ellentétek
- Utódállamok magyar lakossága: gazdaságilag az utódállamokban nem fejlesztették a magyar lakta területeket ⇒ köv.: tovább rontja a magyarok helyzetét

KATONAI ELŐÍRÁSOK

- Célja: alkalmatlanná tenni MO-t a katonai visszavágásra
- Általános hadkötelezettség megtiltása
- 35 000 főben maximálja a toborzott hadsereg létszámát
- modern fegyvernemek nem lehet tartani (pl.: tüzérség, légierő)
- nehezítik a magyar hadsereg felvonulási lehetőségeit az új határookra
- Utódállamok: fokozott fegyverkezés ⇒ köv.: haderejük sokszorosán felülmúlta a magyar haderőt

REVÍZIÓ

- MO-n egyetlen politikai erő sem fogadta el a békét.
- Mindenki: revíziót akart – irredenta szervezetek: Magyar Területvédő Liga, stb. – a kormányzat ezeket hallgatólagosan támogatta